

Uppföljning förbättringsåtgärder 2020

Grundskolenämnden

Innehållsförteckning

Inledning	3
Förbättringsåtgärder	4
Risk: Röjande av sekretess.....	4
Åtgärd: Fördjupad analys och upprättande av handlingsplan	4
Risk: Risk för bristande följsamhet mot skattelagstiftning kopplat till förmåner	7
Åtgärd: Informationsinsats till chefer och medarbetare via KortNytt.....	7
Risk: Risk för otillåten påverkan	7
Åtgärd: Integrera begreppet "otillåten påverkan" i stödmaterialet för förvaltningens intern kontroll-arbetsgrupp.....	7
Åtgärd: Information om otillåten påverkan inom ramen för intern kontrollarbetet vid grundskoleförvaltningens introduktion för nya chefer.....	8
Risk: Bristfällig kontroll av utdrag ur belastningsregister vid nyrekrytering.....	8
Åtgärd: Informationsinsats till förvaltningens chefer kring rutiner för belastningsregister	8
Åtgärd: Revidera och tydliggöra delar i förvaltningens Rutin för referenstagning och kontroll av uttag ur belastningsregistret.....	9
Åtgärd: Förstärka HR-avdelningens introduktion av nya chefer avseende rutiner vid belastningsregister.....	9
Åtgärd: Riktade insatser mot administrativa chefer och skoladministratör gällande formaliadelarna kring utdragen.....	9
Risk: Bristande systematik i det förebyggande elevhälsoarbetet	9
Åtgärd: Främja ökad likvärdighet med hjälp av förvaltningsgemensam mall för lokal elevhälsoplan	10
Åtgärd: Kompetenshöjande insats för skollädares kring elevhälsouppdraget.....	10
Risk: Diskrepans mellan betyg på nationella proven och betyg.....	10
Åtgärd: Ta fram förslag för att utveckla analys av bedömning och betygssättning inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet	10
Åtgärd: Genomföra en fördjupad analys om bakomliggande orsaker till skillnader i bedömning och betygssättning	13

Inledning

Enligt Malmö stads reglemente för intern kontroll ska nämnderna årligen anta en plan för intern kontroll med syftet att säkra och utveckla verksamhetens kvalitet och säkerställa en effektiv användning av resurser. Intern kontroll omfattar olika delar av organisationen. Genom riskanalyser identifieras möjliga brister så att nämnden och förvaltningen kan säkra tillgångar och förhindra förluster samt upptäcka och eliminera eller förebygga allvarliga fel. Vid identifiering av risker tas ställning till huruvida befintliga rutiner och arbete bedöms vara tillräckligt eller ifall det finns behov av direktåtgärder eller granskningar som läggs in i den årliga internkontrollplanen. Under 2020 genomfördes ett antal granskningar i enlighet med internkontrollplan 2020. I samband med genomförandet av granskningarna för 2020 beslutade grundskolenämnden i nedan ärenden kring olika förbättringsåtgärder för att avhjälpa identifierade brister.

Granskningar 2020 med förbättringsåtgärder och när dessa beslutats:

- GRF-2020-11639 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Försent betalda leverantörsfakturor. Sammanträde 2020-06-16, protokoll §95.
- GRF-2020-11651 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Bristande systematik i det förebyggande elevhälsoarbetet. Sammanträde 2020-06-16, protokoll §96.
- GRF-2020-11770 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Felaktiga utbetalningar till fristående skolor. Sammanträde 2020-12-18, protokoll §193.
- GRF-2020-11772 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Diskrepans mellan betyg och nationella prov. Sammanträde 2020-11-18, protokoll §177.
- GRF-2020-11773 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Utdrag ur belastningsregistret. Sammanträde 2020-11-18, protokoll §172.
- GRF-2020-11650 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Förmån av kost. Sammanträde 2020-10-20, protokoll §161.
- GRF-2020-11653 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Röjande av sekretess. Sammanträde 2020-09-23, protokoll §137.
- GRF-2020-11767 Uppföljning av internkontrollplan 2020 - Otillåten påverkan. Sammanträde 2020-09-23, protokoll §138.

I denna rapport (Uppföljning förbättringsåtgärder 2020) rapporteras det förbättringsarbete som gjorts för att avhjälpa brister som identifierats i granskningarna under 2020.

Förbättringsåtgärder

Nedan redovisas uppföljning av de förbättringsåtgärder som grundskolenämnden beslutat om utifrån de internkontrollgranskningar som genomfördes under 2020. Uppföljning av förbättringsåtgärderna redovisas nedan utifrån respektive risk.

Risk: Røjande av sekretess

Beskrivning av risk

Risk för att handlingar som innehåller typiskt sett sekretessbelagd information kommer obehörig till del på grund av bristande kunskap i hur den här typen av information ska hanteras, oavsett digitalt format eller pappersform, vilket kan leda till allvarliga konsekvenser för Malmö stad som organisation, andra organisationer eller den enskilde.

Åtgärd: Fördjupad analys och upprättande av handlingsplan

Vad ska göras:

Djupintervjuer och andra kompletterande undersökningar för att klarlägga var de största förvaltningsspecifika förbättringsbehoven finns. Utifrån denna analys upprättas vid behov en handlingsplan med ytterligare förbättringsåtgärder, t.ex. fortbildningsinsatser eller reviderade riktlinjer/rutiner.

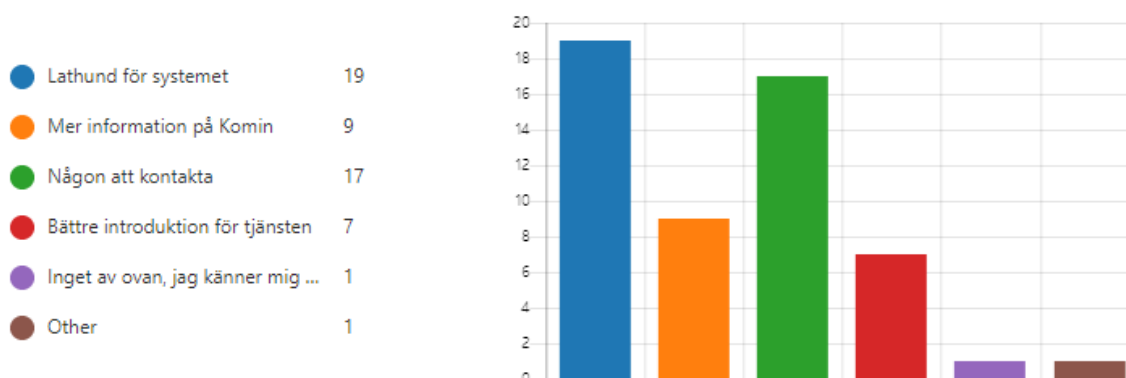
Genomförda åtgärder

Kartläggning av förvaltningsspecifika förbättringsbehov

Under november genomfördes en enkätundersökning bland samtliga administrativa chefer i grundskoleförvaltningen. Denna enkät togs fram av utredningsekreterare på PDM i samarbete med grundskoleförvaltningens grupp för informationssäkerhet. Enkäten skickades ut den 20/10 och de svarande hade fram till 27/11 att svara. Av de 66 administrativa cheferna svarade 31 stycken vilket innebar en svarsfrekvens på 47 %. Resultaten redovisas nedan.

1. För att jag ska bli mer trygg i att skilja mellan vad som är, respektive inte är, typiskt sett sekretessbelagd information i mitt arbete behöver jag:

[More Details](#)

2. Svara på påståendena enligt den fyrgradia skalan, instämmer inte alls, instämmer delvis inte, instämmer delvis, instämmer helt.

[More Details](#)

■ Instämmer inte alls ■ Instämmer delvis inte ■ Instämmer delvis ■ Instämmer helt

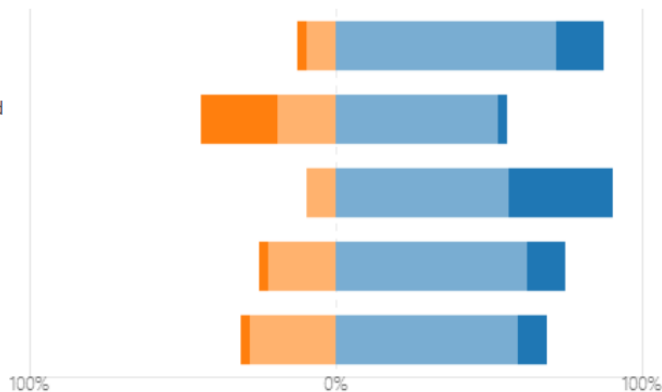
Jag är helt säker på hanteringen av typiskt sett sekretessbelagd information.

Jag som chef har fått information eller utbildning i vad som förväntas av mig gällande hantering av typiskt...

Vår verksamhet har rutiner för vem som får ta del av typiskt sett sekretessbelagd information och vi är...

Medarbetarna i verksamheten jag ansvarar för är trygga med hur typiskt sett sekretessbelagd...

När det gäller hanteringen av typiskt sett sekretessbelagd information, anser jag att det är lätt...

3. Upplever ni att det finns behov för fler utbildningar eller mer material än det som idag finns på KomIn när det gäller hantering av sekretess?

[More Details](#)

● Ja, mer utbildning	12
● Ja, mer information på KomIn	4
● Ja, både mer utbildning och m...	15
● Nej	1

Efterfrågan av utbildning

De svarande önskade fler utbildningar gällande hur sekretess ska behandlas i olika typer av system där exempel som Office 365 och Prorenata togs upp. En del efterfrågade utbildning för all personal gällande hur sekretess ska hanteras medan vissa var mer inriktade på personalgrupper som administrativa chefer och elevkoordinatörer.

När det gäller specifik typ av utbildning efterfrågades följande:

- Generell sekretesshantering
- Elever med skydd
- Extens
- Lagring på digitala ytor
- Sekretess och GDPR
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Mail som en offentlig handling
- Hur systemen hänger ihop och när de inte gör det
- Offentlig juridik
- Platina

Gällande utformningen av utbildningen fanns det en efterfrågan på distansutbildning som kan göras vid behov och utifrån tillgänglig tid.

Efterfrågan av information

Det finns en efterfrågan av lathundar på KomIn gällande sekretesshantering riktad till grundskoleförvaltningen. Dessa lathundar bör enligt de svarande täcka upp flera olika system samt vara lättillgängligt för flera olika personalgrupper.

När det gäller specifik typ av information på KomIn efterfrågades följande:

- Extens
- Sekretess gällande personuppgifter
- Riktad information till olika personalgrupper
- Översikt med frågor (t.ex. FAQ eller Wiki) gällande sekretess och GDPR
- Övergripande vägledning beroende på typ av handling
- E-posthantering med sekretessfunktion

Övriga kommentarer

De svarande efterfrågar mer lättillgänglig information gällande sekretesshanteringen, exempelvis en handbok, och tydlig info om vem de ska kontakta om de har frågor gällande sekretesshanteringen. När det gäller inskrivning av elever med sekretess ansåg en svarande att det finns en bra lathund för det, men att det i övrigt upplevdes osäkert. Det önskades också ett förtydligande över arbetsgången när externa begär ut information om skolan samt hur sekretess hanteras mellan personalen på skolan. Slutligen fanns det även en önskan om att uppdatera Platina för att underlätta sekretesshanteringen.

Förslag på vidare åtgärder

Utbildning

Grundskoleförvaltningen föreslår att utse en grupp som kan ta fram följande gällande utbildning inom sekretesshantering.

1. Generell sekretesshantering
 - Elever med skydd
 - Lagring på digitala ytor
 - Offentlighets- och sekretesslagen
 - Mail som en offentlig handling
 - Sekretess och GDPR
 - Offentlig juridik
2. System
 - Hur systemen hänger ihop och när de inte gör det
 - Platina
 - Extens

Förslaget är att utbildningstillfällen erbjuds både återkommande under läsåret på distans samt i form av inspelade filmer.

Information

Grundskoleförvaltningen föreslår att utse en grupp som kan ta fram följande information på Komin:

1. En för grundskoleförvaltningen anpassad handbok för allmän sekretesshantering baserat på det upplägg som fastighets- och gatukontoret har gjort.
2. Wiki med information och svar på vanligt förekommande frågor för olika personalgrupper och om olika typer av system som är aktuella gällande sekretesshantering.
3. Informationsmaterial om sekretesshantering och rutiner för att detta förmedlas till all nyanställd personal i grundskoleförvaltningen.

Ovanstående föreslås påbörjas genomföras under 2021.

(Grundskolenämnden)

Risk: Risk för bristande följsamhet mot skattelagstiftning kopplat till förmåner

Beskrivning av risk

Risk för bristande följsamhet mot skattelagstiftningen när det handlar om förmåner på grund av bristande kunskaper och dålig följsamhet mot rutiner eller brister i dessa, vilket kan leda till ekonomiska konsekvenser och ifrågasatt förtroende från allmänheten.

Åtgärd: Informationsinsats till chefer och medarbetare via KortNytt

Vad ska göras:

Informera chefer och medarbetare via förvaltningens nyhetsbrev KortNytt.

Genomförda åtgärder

Information om granskningsresultatet tillsammans med en hänvisning om förvaltningens rutiner och länkar till Kominsida publicerades i Kortnytt den 17 november.

(Grundskolenämnden)

Risk: Risk för otillåten påverkan

Beskrivning av risk

Det finns en risk för bristande beredskap och förmåga att hantera försök till otillåten påverkan på grund av omedvetenhet och okunskap. Detta kan leda till felaktiga beslut och icke rättssäker handläggning, vilket i sin tur kan medföra exempelvis ekonomisk skada för såväl kommunen som individer och organisationer, negativ påverkan på arbetsmiljön och förtroendeskada.

Åtgärd: Integrera begreppet "otillåten påverkan" i stödmaterialet för förvaltningens intern kontroll-arbetsgrupp

Vad ska göras:

Se till så att begreppet "otillåten påverkan" i högre grad är integrerat i stödmaterialet som avdelningarnas representanter använder i intern kontroll-arbetet ute på sina avdelningar, t ex i mallen för riskanalys. Förhoppningsvis skulle det leda till att incidenter som klassas som otillåten påverkan i större mån fångas upp av förvaltningens intern kontroll-arbete.

Genomförda åtgärder

Otillåten påverkan definierad och arbetssätt inkluderat i nämndens riktlinjer

Grundskolenämndens riktlinjer för intern kontroll reviderades under året och antogs av nämnden i juni 2020. I dessa anges att förvaltningen ska ha goda rutiner och arbetssätt för att undersöka, förebygga och hantera förekomst av försök till otillåten påverkan och främja ett systematiskt och kontinuerligt lärande. Ansvarig chef ansvarar också för att försökt till otillåten påverkan och dess hantering kommer arbetsgruppen för intern kontroll till kännedom. Otillåten påverkan definieras i riktlinjerna utifrån STK definition, "Otillåten påverkan avser försök att påverka tjänstepersoner i myndighetsutövning och beslutsfattande genom trakasserier, hot, våld, skadegörelse eller korruption. En händelse betecknas som otillåten påverkan om den drabbade uppfattar att syftet var att påverka tjänsteutövningen." (STK-2019-1094)

Mall för arbetet med riskanalys uppdaterad

Grundskoleförvaltningens mall för att genomföra riskanalys och riskhantering har vidare uppdaterats för att inkludera otillåten påverkan. I mallen anges att en god kontrollmiljö präglas av hög etik och kompetens. Förvaltningens avdelningar ska ha goda rutiner och arbetssätt för att undersöka, förebygga och hantera förekomst av försök till otillåten påverkan i verksamheten och främja ett systematiskt och kontinuerligt lärande. I riskanalysarbetet ingår det att reflektera kring risker kopplat till otillåten påverkan.

(Grundskolenämnden)

Åtgärd: Information om otillåten påverkan inom ramen för intern kontrollarbetet vid grundskoleförvaltningens introduktion för nya chefer

Vad ska göras:

För att nya chefer ska få kunskap och kännedom om vad otillåten påverkan är och hur det bör hanteras bör information om otillåten påverkan ingå i förvaltningens introduktion för nya chefer. Information kan ske i samband med att chefer informeras om intern kontroll-arbetet. Åtgärder bör kunna leda till en mer likvärdig kultur i förvaltningens olika verksamheter kring otillåten påverkan.

Genomförda åtgärder

Uppdateringar av introduktionsmaterialet för nya chefer på intranätet Komin har gjorts för att utveckla informationen om internkontrollarbetet och tydliggöra chefers ansvar på området. Förvaltningen har även haft dialog med stadskontoret kring stadens gemensamma introduktionsmaterial på Komin ”Ny som chef” och hur det kan utvecklas avseende intern kontroll. Uppdateringarna förväntas bidra till att chefer får större förståelse för internkontrollarbetet och vad otillåten påverkan är och hur det bör hanteras vilket skapar förutsättningar för att förebygga och motverka oegentligheter. På stadsövergripande nivå har en handlingsplan mot välfärdsbrottslighet tagits fram i syfte att stärka arbetet med att förebygga och hantera ekonomisk brottslighet och oegentligheter i välfärden. Grundskoleförvaltningen har utsett en ansvarig på ekonomiavdelningen med uppdraget att samordna utvecklingsarbetet kopplat till handlingsplanen i förvaltningen. På stadsövergripande nivå fortsätter ett arbete för att ta fram ett metodstöd för att stödja förvaltningar och bolag i att arbeta med handlingsplanen. Grundskoleförvaltningen följer utvecklingen och kommer att vita åtgärder för att implementera metodstödet så snart det är på plats.

(Grundskolenämnden)

Risk: Bristfällig kontroll av utdrag ur belastningsregister vid nyrekrytering

Beskrivning av risk

Risk att utdrag ur belastningsregister inte kontrolleras av rekryterande chef pga tidsbrist eller okunskap, vilket kan leda till att förvaltningen har olämpliga medarbetare i våra verksamheter.

Åtgärd: Informationsinsats till förvaltningens chefer kring rutiner för belastningsregister

Vad ska göras:

Både allmänt utifrån granskningsresultatet och i synnerhet de delar där rutinen brister. Sker genom utbildningschefernas veckobrev till förvaltningens chefer.

Genomförda åtgärder

Informationsinsats har skett via skolledarnas nyhetsbrev utifrån granskningsresultatet och de delar där rutinen brister.

(HR-avdelningen)

Åtgärd: Revidera och tydliggöra delar i förvaltningens Rutin för referenstagning och kontroll av uttag ur belastningsregistret.

Vad ska göras:

Se över rutinen och bland annat uppdatera med en tydligare text kring när i rekryteringsprocessen formell anställning ingås och belastningsregister ska ha uppvisats.

Genomförda åtgärder

Förvaltningens rutin avseende registerkontroll har uppdaterats och kommunicerats med förvaltningens chefer. Rutinen innebär nu bland annat att när beställning av anställning görs via anställningsguiden så ska det alltid lämnas information om belastningsregistret. Detta tydliggör för chefer att belastningsregistret ska ha visats innan anställningen samt möjliggör för HR-avdelningen att uppmärksamma avvikelser.

(HR-avdelningen)

Åtgärd: Förstärka HR-avdelningens introduktion av nya chefer avseende rutiner vid belastningsregister.

Vad ska göras:

Även en förtydligad information i de delar där granskningen visat att rutinen brister.

Genomförda åtgärder

HR-avdelningens introduktionsmaterial till nya chefer har uppdaterats med förtydligande information kring rutinen som gäller vid uppvisande av belastningsregister.

(HR-avdelningen)

Åtgärd: Riktade insatser mot administrativa chefer och skoladministratör gällande formaliadelarna kring utdragen

Vad ska göras:

- Uppdatering och förtydliganden på förvaltningens kominsida Registrering av anställningsuppgifter
- Undersöka möjlighet till tillägg i Anställningsguiden.
- Rutiner kring belastningsregister upp på nätverksträff för administrativa chefer resp skoladministratörer.

Genomförda åtgärder

Information om nya rutinen för registerkontroll samt vad som är viktigt att tänka på vid registerkontroll är lämnad till administrativa chefer i deras nätverk. Information på Komin uppdaterad med den nya rutinen samt frågor och svar. I anställningsguiden finns numer en ruta där information om belastningsregister kan lämnas.

(HR-avdelningen)

Risk: Bristande systematik i det förebyggande elevhälsoarbetet

Beskrivning av risk

Det finns risk för att skolorna ännu inte har elevhälsoplaner med tydliga processer och rutiner för att skapa förutsättningar för ett främjande och förebyggande elevhälsoarbete. Anledningen kan vara att

förvaltningens riktlinjer kring elevhälsans arbete ännu inte är fullt kända i organisationen samt att skolorna ännu inte prioriterat arbete på grund av hög arbetsbelastning och andra prioriteringar. Det kan medföra en otydlighet i det tvärprofessionella arbetet mellan alla kompetenser som ingår och en bristande systematik vad gäller extra anpassningar och särskilt stöd på individnivå samt otillräckligt utvecklingsarbete kring lärmiljö och elevers mående på skolnivå.

Åtgärd: Främja ökad likvärdighet med hjälp av förvaltningsgemensam mall för lokal elevhälsoplan

Vad ska göras:

Ta fram en förvaltningsgemensam mall till stöd för skolornas lokala elevhälsoplan i syfte att underlätta skolornas dokumentation och stärka likvärdigheten inom elevhälsans arbete.

Genomförda åtgärder

En förvaltningsgemensam mall för lokala elevhälsoplaner har utarbetats i samarbete med utvalda skolor. Mallen främjar likvärdig elevhälsa men ger även utrymme för skolans lokala förutsättningar och behov. Mallen publiceras i det digitala systemstödet Stratsys och finns tillgänglig för alla skolor från och med läsåret 2021/2022.

(Utbildningsområden)

Åtgärd: Kompetenshöjande insats för skolledare kring elevhälsouppdraget

Vad ska göras:

Säkerställa att elevhälsouppdraget beaktas och belyses i framtagande av förvaltningens övergripande utbildningsinsatser för skolledare, så som Ledarplattform och Ledarforum.

Genomförda åtgärder

Inom ramen för Ledarplattform har en digital fortbildning för skolledare tagits fram under rubriken ”Leda elevhälsan i skolan - introduktion och praktisk vägledning – med fokus på elevhälsouppdraget ur ett skolledarperspektiv” Utbildningen lanseras hösten 2021 och är obligatorisk för skolledare med kan också användas som valbar fördjupning för övriga chefer.

(Utbildningsområden)

Risk: Diskrepans mellan betyg på nationella proven och betyg

Beskrivning av risk

Det finns risk för stora skillnader mellan skolors betygsättning i förhållande till de nationella proven och även variation mellan skolor. Möjliga orsaker kan vara lärares tolkning av kursplanernas mål och kriterier och vad som krävs för olika betyg. Konsekvensen kan bli att bedömningen inte alltid är likvärdig, vare sig på individnivå eller på skolnivå.

Åtgärd: Ta fram förslag för att utveckla analys av bedömning och betygssättning inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet

Vad ska göras:

Grundskoleförvaltningen tar fram förslag på innehåll och strukturer inom det systematiska kvalitetsarbetet för utveckling av skolors och huvudmannens analys av bedömning och betygssättning ur ett likvärdighetsperspektiv.

Genomförda åtgärder

Såväl nationell statistik från Skolverket som statistik från grundskoleförvaltningens beslutsstöd, ger huvudmannen förutsättningar att se hur betygen och betygen på de nationella proven på de egna jämförbara skolenheterna förhåller sig till varandra och till riket som helhet.

Förslag till åtgärder för struktur och innehåll för analys i styrkedjan

På den nationella nivån har det de senaste åren genomförts flera insatser för att utveckla skolornas arbete med bedömning och betygssättning. En sådan insats är framtagandet av nya kursplaner. Denna granskning föreslår en integrering med implementeringen av de ändrade kursplanerna som i ett led i att öka likvärdigheten i betygssättning. I den övergripande handlingsplanen som gäller 2021–2023 (beslutad av förvaltningsledningen 210406) anges följande aktiviteter; kartlägga behov, säkerställa förutsättningar samt genomföra kompetens-utvecklingsinsatser kring bedömning och betygssättning i styrkedjan.

Exempelvis:

- Övergripande kollegiala diskussioner om kursplanerna, undervisning och bedömning i såväl grundskolan som i grundsärskolan.
- Ämnesvisa kollegiala diskussioner om undervisning och bedömning.
- Kollegiala diskussioner om sambedömning och ny undervisningspraktik.
- Kontinuerligt erfarenhetsutbyte i forum utifrån ovan, inom och mellan funktioner och nivåer.

Ovan angivna aktiviteter ingår som en del i uppdraget med att åtgärda konstaterade utvecklingsbehov. I handlingsplanen anges även hur och när uppföljning och utvärdering ska göras, samt vem som har ansvar för det inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet såväl på förvaltningsnivå som på skolnivå.

Vidare föreslås förbättrad följsamhet jämt mot de allmänna råden för betyg och betygssättning enligt arbetsgång nedan inom ramen för befintligt analysarbete, gällande utfall för måluppfyllelse och betygsresultat.

Huvudmannen...

följer upp betyg och nationella provbetyg på skolenheterna inom huvudmannens organisation så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg (Allmänna råd 4.4).

I detta ingår att huvudmannen behöver analysera betygen ur olika perspektiv. Analysen ger möjlighet att identifiera eventuella omotiverade avvikelser mellan betyg och nationella provbetyg på skolenhetsnivå för att kunna säkerställa att provresultaten särskilt har beaktats vid betygssättningen. Det kan exempelvis innebära att jämföra betygsresultat på olika nivåer, till exempel mellan skolor och inte minst över tid. Vidare kan det handla om att jämföra elevers betygsresultat exempelvis utifrån socioekonomisk bakgrund eller kön. För de ämnen där det finns nationella prov, i såväl årskurs 6 som årskurs 9, behöver huvudmannen undersöka hur elevers ämnesbetyg korrelerar med provbetygen (lägre, lika eller högre). Om det förekommer avvikelser i betygssättningen behöver huvudmannen undersöka vad avvikelserna kan bero på och om de är befogade eller inte. För att undersöka om avvikelser är befogade eller inte kan huvudmannen behöva mer information från rektorn. Om det visar sig att det förekommer obefogade avvikelser på skolenhetsnivå, är det viktigt att huvudmannen analyserar vad avvikelserna kan bero på. Utifrån det kan huvudmannen till exempel behöva se över resursfördelningen till skolenheterna. Det handlar om att garantera rektorernas förutsättningar att säkerställa undervisningens kvalitet, att lärare får kompetensutveckling och att betygen sätts i enlighet med författningarna. Huvudmannen ska även se till att lärare har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, där några reglerar betyg och betygssättning.

Rektorn...

säkerställer att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och nationella provbetyg i syfte att

möjliggöra ändamålsenliga analyser av resultaten (Allmänna råd 4.2).

Rektorn...

följer tillsammans med lärarna upp betyg och nationella provbetyg inom skolenheten så att det vid behov blir möjligt att sätta in insatser som skapar förutsättningar för mer rättvisande och likvärdiga betyg (Allmänna råd 4.3).

I rektors uppdrag ingår att tillse att betyg sätts i enlighet med författningarna. Det innebär att rektorn har ett särskilt ansvar för att främja en rättssäker betygssättning. Arbetet med betygssättning är en process som rymmer flera led, styrdokument ska tolkas, enskilda elevprestationer ska bedömas och slutligen ska det samlade underlaget av elevprestationer vägas samman. Samverkan mellan lärare i denna komplexa process kräver en övergripande planering och samordning och kan därför inte bygga på enskilda lärares ansvarstagande.

Rektorn behöver säkerställa att det finns förutsättningar för att sammanställa betyg och nationella provbetyg som underlag för ändamålsenliga analyser av resultaten. För vissa skolformer publicerar Skolverket betygs- och provbetygsstatistik på skolenhetsnivå. Sådan statistik ger rektorn förutsättningar att se hur betygen och betygen på de nationella proven på den egna skolenheten förhåller sig till resultaten på jämförbara skolenheter inom huvudmannens organisation och till riket som helhet. Rektorn kan också behöva analysera betygsfördelningen mellan olika elevgrupper i ett ämne där det inte finns nationella prov.

Rektorn behöver vidare se till att det finns förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, för att kunna följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper. Vid skolenheten behöver rutiner finnas för att analysera betyg och nationella provbetyg ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är så rättvisande och likvärdiga som möjligt och att de nationella proven särskilt har beaktats. Det kan exempelvis innebära att jämföra betygsresultat på olika nivåer, till exempel klasser och ämnen över tid. Vidare kan det handla om att jämföra elevers betygsresultat exempelvis utifrån socioekonomisk bakgrund eller kön. För de ämnen där det finns nationella prov, i såväl årskurs 6 som årskurs 9, behöver rektorn undersöka hur elevers ämnesbetyg korrelerar med provbetygen (lägre, lika eller högre). Om det kommer fram att det finns avvikelser mellan betyg och provbetyg, är det av vikt att rektorn undersöker vad avvikelserna kan bero på och om de är befogade eller inte. För att avgöra det kan rektorn behöva få mer information från lärarna om orsakerna till avvikelserna.

Utifrån vad uppföljningen av betygen och betygssättningen visar kan rektorn behöva sätta in olika insatser. Det kan handla om att se över hur organisationen kan förändras, att vid behov säkerställa att lärare får kompetensutveckling som syftar till att sätta betyg enligt bestämmelserna eller att utveckla undervisningen. Det kan även handla om att undersöka om lärare har fått möjligheter att samråda vid tveksamheter om hur en elevs resultat på ett nationellt prov särskilt har beaktats vid betygssättningen.

Läraren...

följer upp vilken möjlighet bedömningsunderlagen har gett att analysera och värdera kvaliteten på elevernas kunskande i samband med betygssättningen (Allmänna råd 4.1).

Arbetet med betygssättning är en process som rymmer flera led, styrdokument ska tolkas, enskilda elevprestationer ska bedömas och slutligen ska det samlade underlaget av elevprestationer vägas samman. Läraren behöver på ett systematiskt sätt följa upp hur ändamålsenliga olika bedömningsituationer har varit. Det kan till exempel handla om att följa upp vilket stöd som dokumentationen av elevens kunskapsutveckling gav vid betygssättningen och hur stor del av bedömningsunderlaget som var relevant i förhållande till kunskapskraven. Läraren kan även behöva analysera underlagets bredd och variation i förhållande till kunskapskraven. Detta kan till exempel visa om det fanns för många tidiga bedömningsunderlag som inte kunde tillmätas tillräcklig vikt vid betygssättningen, eftersom de inte gav en tillförlitlig bild av kvaliteten på elevens kunskande inför betygssättningen. På ett generellt plan kan läraren även utvärdera hur utformning och genomförande av olika uppgifter har fungerat.

Läraren analyserar hur ändamålsenliga bedömningsituationerna varit för att säkerställa ett tillräckligt brett

och varierat underlag om alla elevers kunskaper. Resultaten av analysen kan användas för att utveckla de egna formerna för bedömning och dokumentation.

(Utbildningsområden)

Åtgärd: Genomföra en fördjupad analys om bakomliggande orsaker till skillnader i bedömning och betygssättning

Vad ska göras:

Grundskoleförvaltningen genomför en fördjupad analys (alternativt förstudie) kring de bakomliggande orsaker som utgör skillnader i utfallet gällande bedömning och betygssättning mellan skolor utifrån följsamhet med Allmänna råd för bedömning och betygssättning.

Genomförda åtgärder

En central utgångspunkt är att de nationella proven fungerar som en indikator för att bedöma om betygssättningen är likvärdig mellan skolor och elevgrupper. Det har inte genomförts några nationella prov 2020 eller 2021 utifrån nationellt beslut. Detta påverkar dock inte analysen av de bakomliggande orsakerna till skillnaderna mellan bedömning av de nationella proven och betygssättning i grundskoleförvaltningens verksamhet. Bristande likvärdighet i arbetet med betygssättning har återkommande även identifierats på nationell nivå. I nationella granskningar har det framkommit att betygssättning i ganska hög grad är relativ, dvs. betygssättningen relateras till den genomsnittliga prestationsnivån hos eleverna på respektive skola. Grundskoleförvaltningen och skolenheterna har resultatsammanställningar, men analyserna gällande diskrepanser mellan resultat på nationella prov och slutbetyg är ofullständiga. Detta påverkar förutsättningarna för att identifiera de bakomliggande orsakerna och att i nästa fas prioritera relevanta utvecklingsinsatser. Granskningens analys indikerar behov av förstärkta strukturer och arbetsformer i styrkedjan för att följa upp och utvärdera arbetet med diskrepanserna i bedömning och betygssättning.

Skolmyndigheterna har konstaterat grundläggande problem i betygssystemet på nationell nivå. Detta utesluter inte vikten av en fortsatt strävan att ge lärarna en ökad samsyn om hur kunskapskraven ska förstås och på vilket sett. Här har lärarutbildning, huvudmän och skolans rektorer ett ansvar. Rektorer och lärare behöver ges utrymme att kunna diskutera betyg och bedömning och använda Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning och de allmänna råden för systematiskt kvalitetsarbete.

(Utbildningsområden)